

ПОЗИЦІЯ

ПРАВА ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

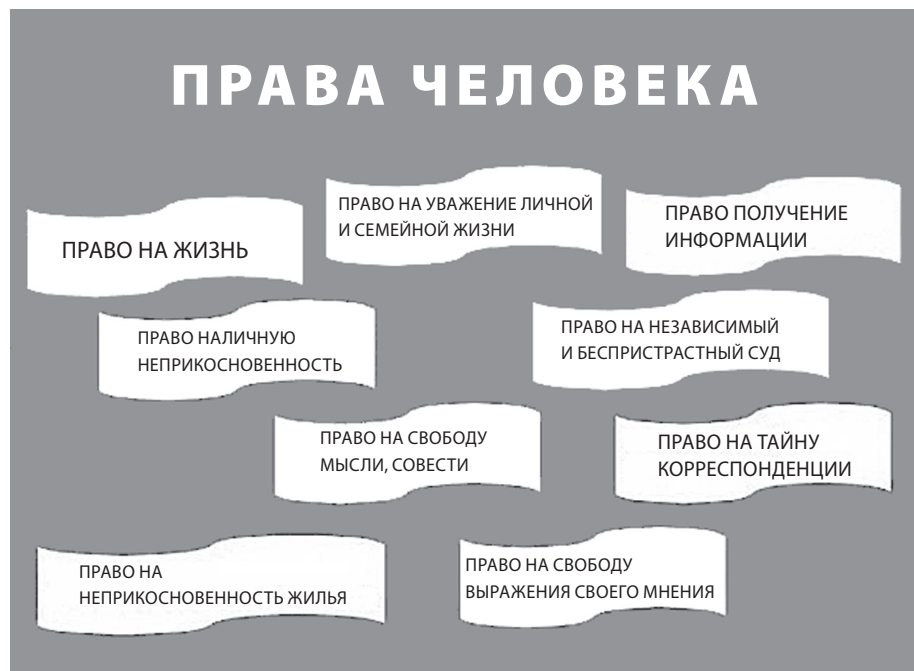
№ 4, • 15 травня 2017 р.

Спецвипуск

ВІДСТОЮЄМО ПРАВА

Самые жесткие и грубые нарушения прав человека в восточных регионах Украины

Противодействие нарушениям прав человека в нынешних украинских реалиях. 12 мая в ИА «МОСТ-ДНЕПР» состоялась пресс-конференция на тему «Самые жесткие и грубые нарушения прав человека в восточных регионах Украины. Противодействие нарушениям прав человека в нынешних Украинских реалиях».

В мероприятии приняли участие:

- Генеральный консул Федеративной Республики Германия в Донецке с временным офисом в Днепре Вольфганг Мессингер;
- Юрист-правозащитник, председатель ОО «Восточная правозащитная группа» Павел Лисянский;
- Адвокат-правозащитник, председатель ОО «Чугуевская правозащитная группа» Роман Лихачев.

Павел Лисянский рассказал о нарушениях прав людей, которые проживает на территории «ЛНР»/«ДНР»: «За то время, пока идет военное противостояние, по несуществующим законам так званных «ЛНР»/«ДНР» было осуждено 3 тыс. человек. Когда людей осуждали, у них не было права на адвоката, на справедливое правосудие. Людей, за то, что у них нашли 3–4 патрона, отправляли в места лишения свободы. Там они принудительно работают, что противоречит «Всеобщей декларации о правах человека», где написано: «Каждый человек имеет право на достойный труд», — сказал он.

По словам юриста, одна из острых проблем жителей восточных регионов — это социальная незащищенность: «На неподконтрольной территории остались производства, заводы. Как вы понимаете, там люди могут получить травмы, и они их получают. Но, когда человек получает такую травму, есть алгоритм действий, по которым люди могут подтвердить инвалидность и получить социальное пособие. Но у людей, которые живут на Донбассе сейчас, нет возможности это оформить. Соответственно, у них нет права на социальную защищенность», — сказал он.

Юрист рассказал о ситуации на предприятиях восточного региона: «Также есть проблемы у предпринимателей, на которых власти «ЛНР»/«ДНР» оказывают давление, которым не дают нормально вести свою деятельность, идут постоянный поборы», — сказал Павел Лисянский. «На сегодняшний день нам известны факты необоснованной невыплаты заработных плат в «Лисичанскугле», в Северодонецком промышленном объединении «Азот», а ведь это градообразующие предприятия», — отметил он.

Председатель «Чугуевской правозащитной группы» Роман Лихачев рассказал о взаимодействии с «Восточной правозащитной группой»: «Мы достаточно давно совместно работаем, обмениваемся наработками, опытом, решаем общие проблемы. Также нас объединяет то, что наша деятельность не всегда нравится государству, так как у нас были успешные суды против таких органов, как Кабинет Министров Украины. Но для нас самое главное — чтобы власть исполняла те обязательства, которые на себя берет», — сказал Роман Лихачев.

Генеральный консул Федеративной Республики Германия в Донецке с временным офисом в Днепре Вольфганг Мессингер сказал, что количество исков, подающихся украинцами в Европейский суд, очень большое: «Большое количество исков в Европейский суд, помимо россиян, подают именно граждане Украины. А в суд в Страсбурге можно обращаться только в том случае, когда уже пройдены все инстанции на местном уровне. Такое количество исков можно рассматривать как показатель — сколько дел неправомерно рассматривается в Украине и насколько нечестная судебная система в Украине», — сказал Вольфганг Мессингер.

Переселенцы отстаивают право участвовать в выборах

Переселенка из Луганска отстояла в суде свое право голосовать на местных выборах по месту фактического проживания в Харькове.

И хотя апелляционный суд решение суда первой инстанции отклонил, девушка сдаваться не намерена — будет подавать кассацию.

Люди, которые вынужденно влились в новые территориальные общины, остались без права голоса на местных выборах — активисты называют это нарушением прав человека. Переселенцы пытаются отстоять свое право через суд.

С началом боевых действий в Донбассе Оксана Чернуха переехала из Луганска в Харьков. Получив регистрацию временно перемещенного лица, она уже более двух лет живет и работает мастером ногтевого сервиса в нашем городе и хочет иметь право голоса на местных выборах.

— В Харькове я живу, здесь открыла свой бизнес, работаю, плачу налоги и считаю, что имею право голосовать на местных выборах, — говорит она.

Как рассказала Оксана, при международной общественной организации «Европейская полицейская ассоциация» создан Департамент защиты ВПЛ. Был подписан Меморандум о коалиции общественных организаций среди переселенцев Украины. И первым всеукраинским мероприятием стала акция «Имею право выбирать», в ходе которой более 50 человек из разных городов Украины подали заявления в регистрационные палаты с просьбой внести их в списки избирателей по месту фактического проживания. Это было в ноябре 2016 года. Из полсотни переселенцев, которые приняли участие в акции, восемь — из Харькова. Среди них — и Оксана Чернуха.

— Я обратилась в отдел ведения Государственного реестра избирателей администрации Индустриального района. Но как и все остальные, получила официальный отказ — на том основании, что в паспорте у меня нет харьковской прописки. Адрес же, указанный в справке переселенца, трактуется как зарегистрированное место нахождения, а не место проживания, — а значит, не является адресом избирателя. Мы обратились в суд с иском удовлетворить просьбу о внесении в реестр избирателей по месту фактического проживания.

Семеро суд проиграла, и только Оксана Чернуха получила положительное решение — служители Фемиды обязали Государственный реестр избирателей Индустриального района внести ее в список по месту фактического проживания.

— Однако администрация района подала апелляцию на решение суда первой инстанции, и 25 апреля 2017 года апелляционный суд ее удовлетворил, тем самым лишив меня права голоса на местных выборах, — разводит руками Оксана.

— Администрация Индустриального района Харькова пытается доказать, что адрес на справке переселенца является зарегистрированным местом нахождения (там действительно написано «місце перебування»). А согласно ч. 2 ст. 8 ЗУ «О государственном реестре избирателей», избирательным адресом является адрес, который зарегистрирован как место проживания избирателя. Таким образом, чиновники просто перекручивают закон, — говорит Оксана. — Ведь согласно ст. 3 этого закона, место проживания — это территория административно-территориальной единицы, где человек проживает, а место нахождения — это административно-территориальная единица, где человек проживает меньше шести месяцев. Я же живу и работаю в Харькове уже больше двух лет. К тому же в ст. 5 Закона Украины «Об обеспечении прав и свобод ВПЛ», которая дословно называется «Регистрация места проживания ВПЛ», речь идет именно о регистрации места проживания, а не места нахождения. Таким образом, указание конкретного адреса в справке переселенца свидетельствует о том, что это и есть место проживания, а не место нахождения, и выдается она в рамках регистрации места проживания — ст. 5 Закона о ВПЛ.

По словам адвоката, председателя Чугуевской правозащитной группы Романа Лихачева, вопрос участия переселенцев в местных выборах действительно спорный. Чтобы люди, вынужденно покинувшие свои дома, могли без проблем стать полноправными участниками избирательного процесса на местных выборах по месту их фактического места проживания — необходимо внести уточнения в законодательство.

— В статье 5 Закона Украины «Об обеспечении прав и свобод внутренне перемещенных лиц», которая называется «Регистрация места проживания ВПЛ», сказано: «Справка о постановке на учет внутренне перемещенного лица удостоверяет место проживания внутренне перемещенного лица на период наличия оснований, указанных в статье 1 настоящего закона», — цитирует он. — Вместе с тем, в Законе Украины «О местных выборах» говорится, что право голоса на выборах имеют граждане Украины, достигшие на день проведения выборов восемнадцатилетия, принадлежащие к соответствующим территориальным громадам и проживающие в пределах соответствующего территориального избирательного округа. И приводится исчерпывающий перечень документов, которые подтверждают место проживания избирателей: либо паспорт гражданина Украины, либо временное удостоверение гражданина Украины (для лиц, недавно принявших гражданство). В реальности это означает, что переселенцы не смогут принимать участие в местных выборах. Чтобы убрать эту неопределенность — Конституционный суд должен дать разъяснения, каким образом применять закон о местных выборах, что считать фактом проживания на территории соответствующего избирательного круга и принадлежности к территориальной громаде — с учетом ч. 5 ЗУ «Об обеспечении прав и свобод ВПЛ».

ПРОБЛЕМА

УПСЗН сам себе ввів в оману

16 лютого було винесене рішення у справі за адміністративним позовом переселенки з міста Попасна Луганської області Тетяни Н. до Управління праці та соціального захисту населення адміністрації Немишлянського (Фрунзенського) району Харківської міської ради.

УПСЗН відмовив Тетяні, яка має реєстрацію на окупованій частині Луганщини, у виплаті адресної допомоги, та позбавив статусу ВПО з причини того, що вона у 2013 році отримувала допомогу в Харкові як одинока мати малолітньої дитини, а тому нібито під час АТО не проживала в Луганській області та «ввела УПСЗН в оману».

Чомусь отримання соціальної допомоги у 2013 році перекреслювало в очах у чиновників той факт, що Тетяна, повернувшись додому у вересні того ж року, потім була вимушена бігти від бойових дій знову до Харкова — міста, в якому в неї вже були друзі і знайомі. І надія на те, що тут вона знайде допомогу.

Волонтери та пересічні громадяни дійсно допомагали. А от чиновники «пішли іншим шляхом»: спочатку призначивши відповідні до законодавства виплати, потім вирішили їх відібрати...

Зіткнувшись із такою несправедливістю, Тетяна вирішила звернутися по допомогу до правозахисників. Голова Чугуївської правозахисної групи Роман Лихачов підготував позовну заяву, а інтереси переселенки в суді представляв юрист ЧПГ Іван Мудраченко.

Розглянувши документи й доводи сторін, суд вирішив зобов'язати УПСЗН здійснити Тетяні Н. призначення щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, та її перерахування Центру по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат Департаменту соціального захисту населення Харківської обласної державної адміністрації.

Отже, судова інстанція визнала, що у своїй роботі чиновники мусять керуватися не своїми фантазіями й домислами, а фактами й законодавчими нормами, і постановила повернути Тетяні виплати, встановлені законом.

Юрій Ножний, «Права людини в Україні»

Інструкція для отримання безкоштовних ліків переселенцям

У квітні 2017 року почала діяти Урядова програма «Доступні ліки». Тепер переселенці можуть взяти рецепт в лікарні, звернутись в аптеку та отримати ліки безкоштовно або з доплатою.

Що передбачено програмою?

Програма передбачає повне або часткове відшкодування вартості ліків, вказаних у Реєстрі лікарських засобів.

На кожний лікарський засіб необхідно мати окремий рецепт, що випикується не за комерційною назвою, а на основі назви діючої речовини ліків.

Безкоштовно можна отримати ті ліки, які є найдешевшими та беруть участь у програмі. Інші препарати на основі тієї ж діючої речовини, але дорожчі, можна отримати з доплатою.

Хто може скористатися програмою?

Скористатися програмою мають змогу люди, які страждають на серцево-судинні захворювання, цукровий діабет II типу, бронхіальну астму та перебувають на амбулаторному лікуванні.

Як взяти участь у програмі?

Щоб взяти участь у програмі, необхідно:

- звернутись до лікаря;
- отримати рецепт із зазначенням діючої речовини. Строк дії рецепта становить 30 календарних днів з моменту його виписки;
- звернутися до аптеки, що бере участь у програмі, перелік постійно оновлюється на сайті Міністерства охорони здоров'я України;
- отримати обрані ліки безкоштовно або з частковою доплатою.

У випадку, якщо в аптеці немає необхідних ліків, можна зачекати, поки вони туди надійдуть, звернутись в іншу аптеку або обрати іншу торгову марку та доплатити різницю.

Детальніше ознайомитися з програмою можна на сайті МОЗ України, або зателефонувавши на урядову «гарячу лінію» 15–45.

Порядок реалізації зазначеної програми визначено постановою Кабінету Міністрів України «Про забезпечення доступності лікарських засобів» від 17 березня 2017 р. № 152.

«Правовий простір»

В уряді уточнили перелік документів для відкриття рахунків переселенцями

Міністерство з тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб оприлюднило перелік документів, необхідних для відкриття банками рахунків фізичним особам, які зареєстровані в АР Крим, м. Севастополі, Донецькій та Луганській областях, але перемістилися на неокуповану частину України.

Для відкриття рахунку в національній чи іноземній валюті вам необхідні такі документи:

- паспорт або інший документ, що посвідчує особу;
- документ, що засвідчує реєстрацію у Державному реєстрі фізичних осіб — платників податків;
- довідка, яка засвідчує Ваш статус резидента. Це може бути довідка про реєстрацію місця проживання/перебування особи, або довідка, яка підтверджує місцеперебування громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території або переселилися з неї, або довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

Переселенці не зобов'язані надавати банку інших документів, — роз'яснив Національний банк України на запит Міністерства.

«Звертаємо вашу увагу, що порядок відкриття рахунків фізичним особам регулюється главами 6 та 10 Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затвердженій постановою Правління НБУ від 12.11.2003 № 492, а також постановою правління НБУ від 03.11.2014 № 699, прийнятої у зв'язку із режимом тимчасової окупації на території вільної економічної зони «Крим», — ідеться у повідомленні.

«Українське право»

ДОПОМОГА

Програма радників та правозахисники координують свої зусилля щодо допомоги переселенцям

За сприяння Програми радників* 3 травня відбувся робочий візит до Харківської області пана Келвіна Даффа — координатора з питань багатосторонньої допомоги в Україні Міністерства закордонних справ і у справах Співдружності Великої Британії, пані Лізи Тамвуд — 2-го секретаря з політичних питань Посольства Великої Британії та пані Катерини Бикової — співробітника з питань політики Посольства Великої Британії в Україні.

Під час свого візиту гості ознайомились з роботою Чугуївської правозахисної групи та Чугуївського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, Благодійного фонду «Благо», громадської організації «Право на захист», Регіонального центру з надання БВПД у Луганській та Харківській областях, радника з питань ВПО у Харківській області.

Також відбулась робоча нарада за участі директора Департаменту соціального захисту населення Харківської облдержадміністрації Юрія Шпараги та представників правозахисних організацій з питань координації дій з надання юридичної підтримки внутрішньо переміщеним особам на Харківщині.

Ольга Аверіна

* Довідково: Програма «Подолання соціальних наслідків конфлікту на Донбасі та незаконної анексії Криму за допомогою державних структур в Україні та громадянського суспільства» (Програма радників) започаткована Міністерством соціальної політики України та здійснюється канадською неурядовою організацією Stabilization Support Services завдяки фінансовій підтримці уряду Великої Британії. Мережа радників складається з 30 фахівців, які надають консультації спеціалістам системи соціального захисту на місцевому та національному рівнях задля вирішення проблемних питань переселенців.

О трудоустройстве переселенцев: гранты, компенсация и запрет на увольнение

На учете в Харьковском областном Центре занятости стоят около 400 переселенцев. По словам замдиректора областной службы занятости Анатолия Толстых, чтобы мотивировать работодателей принимать на работу внутренне перемещенных лиц (ВПЛ), в регионе работает программа компенсации заработной платы работодателю.

Но сумма компенсации ограничена. Ее уровень не должен превышать среднюю заработную плату по области за предыдущий месяц. По последним данным Минфина, в феврале она составила 5500 гривен.

«Если работодатель считает, что нужно выплачивать большую зарплату, то это он должен делать из своих средств», — объяснил Толстых.

По этой программе в области уже трудоустроили более 200 переселенцев. Зарплата возмещается в течение полугода. Компенсация происходит по любым специальностям и профессиям. При этом в течение года работодатель не имеет права уволить такого работника, а он, в свою очередь, может уйти с места работы, которое его не устраивает.

«В таком случае возвращать выплаченные ему компенсации работодатель не должен», — сказал Толстых.

Также вопросом трудоустройства переселенцев занимается и БФ «Каритас Украина». Как рассказала координатор проектов и программ для ВПЛ Наталья Малютина, фонд дает гранты работодателям, которые подразумевают создание рабочего места именно для ВПЛ.

Совместно с программой по возмещению заработной платы работодателям за 2016 год фонд способствовал созданию 108 рабочих мест для переселенцев.

По ее словам, в сравнении с предыдущими годами, такой острой ситуации с трудоустройством ВПЛ уже нет.

«Появилась новая тенденция. Они работают, но ищут работу с более высокой заработной платой. Поэтому они обращаются повторно, но уже с иной целью — улучшить условия жизни, которые у них есть», — рассказала Наталья Малютина.

Медиапроект «Накипело»

Переселенцев приглашают на ярмарку вакансий

В Харькове 18 мая с 11:00 до 15:00 в холле стадиона «Металлист» состоится ярмарка вакансий для харьковчан и переселенцев с Донбасса. Об этом сообщили в благотворительном фонде «Каритас Харьков».

Посетителям расскажут, как правильно составлять резюме, готовиться к собеседованию и какие специальности востребованы в регионе.

«Это всеукраинский проект, который объединяет ярмарку вакансий, тренинги и мастер-классы для участников — работодателей и соискателей, а также презентации компаний», — рассказали организаторы.

Вход на ярмарку вакансий свободный.

«Захист прав вимушених переселенців»

С неба до земли достают солнца лучи...

Если мы не будем бережно относиться к тому, что нам подарила природа, то не сможем называться людьми.

Поселок Кочеток Чугуевского района, удивительное место, очень красивый храм Владимирской иконы Божией Матери, построенный в 1802 году. Недалеко от него — одноименный источник, целебную воду которого ценят паломники и местные жители: она не замерзает зимой, и всегда одинаковой температуры. Рядом — дубовая роща с вековыми дубами!

Живи и радуйся! Только старайся все сохранить для потомков, для нас же предки сохранили. Ан нет, удивительные люди: на площадке над источником с целебной водой устроили свалку, на лугу слева от родника в яре все завалено мусорными пакетами...

На объявление о проведении субботника добровольно откликнулась одна жительница, вторую — просто «поймали». Но зато многие, проходя мимо, давали «ценные» советы.

Полиэтилен, фольгированные упаковки, пластик, пенопласт перегнивают очень медленно. С разгребанием очередного завала, очищения от залежей, мне слышались благодарные стоны Земли, она начинала судорожно заглатывать воздух, к которому у нее не было ранее доступа. Вдумайтесь — природа каждый год обновляется, выпуская почки, листья, цветы, ежегодно принося для нас урожай.

Разгребли завалы мусора, заменили оградку у источника, поставили красивую бетонную скамейку.

Благодарим Всеволода Савенко за рабочий инвентарь и мусоровоз. наших дорогих переселенцев Свету Ковалеву, Юлию Поклад и многих других, проживающих как в Кочетке, так и в Чугуевской «вечерке», благодарим за активное участие и полную интеграцию в принимающую громаду, они большие молодцы!

Ирина Базарова,
Волонтерская группа «Славяне»

В Украине выросло число зарегистрированных переселенцев

Уже зарегистрированы свыше 1 млн 98 тысяч внутренне перемещенных лиц. Региональными штабами Государственной службы по чрезвычайным ситуациям уже зарегистрированы более 1 млн 98 тысяч внутренне перемещенных лиц из аннексированного Россией Крыма и оккупированного Донбасса. Об этом сообщает пресс-центр ГСЧС.

«Так, с начала проведения на Востоке Украины антитеррористической операции с временно оккупированной территории и районов проведения АТО в других регионах Украины временно размещены 1 млн 98 тыс. 505 человек, из которых 184 тыс. 505 детей и 507 тыс. 946 лиц с инвалидностью и пожилого возраста. В том числе из Донецкой и Луганской областей 1 млн 75 тыс. 667 человек и Автономной Республики Крым и города Севастополь 22 тыс. 838 человек», — доложили в ведомстве.

Отмечено, что спасатели встречают граждан, которые перемещаются из районов проведения АТО на вокзалах, координируют действия по их расселению и решению бытовых вопросов, а также взаимодействуют с местными органами власти, благотворительными и волонтерскими организациями.

При этом, по данным ГСЧС, особое внимание уделяется вопросу психологической адаптации граждан в местах временного проживания.

«Всего с начала проведения АТО на Востоке страны психологи ГСЧС Украины вместе с представителями других органов государственной власти, общественных организаций оказали психологическую помощь 178 тыс. 829 внутренне перемещенным лицам, в том числе 49 тыс. 347 детям и 30 тыс. 581 лицам с инвалидностью и людям преклонного возраста», — отчитались спасатели. Напомним, ранее треть переселенцев заявили, что не хотят возвращаться на временно оккупированные территории.

«РБК — Украина»

На Харківщині стартував проект Світового банку із залучення до роботи внутрішньо переміщених осіб

Головним механізмом реалізації пілотного проекту із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб у Харківській області є надання його учасникам безвідсоткової поворотної фінансової допомоги для закупівлі обладнання та матеріалів з метою організації власного бізнесу (до 40 прожиткових мінімумів для працездатної особи на одного учасника).

Засідання комісії з реалізації пілотного проекту відбулося в Харківському обласному центрі зайнятості.

Звертаючись до членів комісії, заступник директора Департаменту соціального захисту населення ХОДА Тетяна Печура зазначила, що Харківська область обрана піотною для цього проекту.

«Механізм реалізації «пілоту», який ми відпрацюємо, надалі буде розповсюджено на всю державу. Категорія громадян, на яку він спрямований, має свою специфіку і важливим завданням є також виявлення проблемних питань у поверненні їх на ринок праці», — зауважила Тетяна Печура.

Члени комісії відібрали для участі у пілотному проекті 31 кандидата, які подали відповідні заяви. З них 19 чоловік планується працевлаштувати або залучити до громадських робіт. Також 12 осіб комісією обрано до участі у 2 етапі, на якому зазначені громадяни будуть презентувати власні бізнес-плани для започаткування бізнесу.

Довідка. Пілотний проект реалізується у Львівській, Полтавській та Харківській областях протягом 2017–2018 років відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 02.12.2015 № 1154 (із змінами). З детальними умовами для потенційних учасників можна ознайомитись тут:

Харківська обласна державна адміністрація

Спецвипуск «Права вимушених переселенців» газети «Правова ПОЗИЦІЯ» видається у Харківській області міськрайонною громадською організацією «Чугуївська правозахисна група» в рамках ініціативи «Зміцнення громадянського суспільства, журналістської спільноти та інтеграція внутрішньо переміщених осіб на території Харківської області» за підтримки Генерального консульства Федеративної Республіки Німеччина у Донецьку з тимчасовим офісом у Дніпрі.

Газета «Правова ПОЗИЦІЯ» зареєстрована Головним територіальним управлінням юстиції в Харківській області 21.07.2016 р.

Свідцтво про держреєстрацію друкованого засобу масової інформації: серія ХК, № 2164-905Р.

Спецвипуск надруковано у Видавничому будинку «Балдрок». Поширюється безоплатно. Наклад 3000 екз. Адреса: м. Чугуїв, вул. Музейна, 16а. Тел.: 097-179-38-22.

Більше читайте на сайті «Захист прав вимушених переселенців» <http://www.pereselenci.kh.ua/>, надсилайте нам свої відгуки, побажання та матеріали для публікації на електронну адресу poziciya@i.ua!